

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL
SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
DEPARTMENT OF SOCIAL POLICY

ΠΑΝΤΕΙΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ 2006

INTERNATIONAL CONFERENCE 2006

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

**Η Κοινωνική Πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον:
Προκλήσεις και Προοπτικές**

ΑΘΗΝΑ 2006

Επιστημονική Επιτροπή:

Σάββας Ρομπόλης

Αντώνης Μωυσίδης

Όλγα Στασινοπούλου

Μαρία Καραμεσίνη

Χρήστος Μπάγκαβος

Κανάκης Λελεδάκης

Δέσποινα Παπαδοπούλου

Οργανωτική Επιτροπή:

Σάββας Ρομπόλης

Αντώνης Μωυσίδης

Χρήστος Μπάγκαβος

Δέσποινα Παπαδοπούλου

Κανάκης Λελεδάκης

Γεωργία Πετράκη

Μαρία Στρατηγάκη

Ελένη Πρόκου

Γραμματεία:

Δήμητρα Τάκη

Τηλ.: 210 9201746, 210 9201733, 6936 575855

E-mail: dtaki@panteion.gr

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	7
Χαιρετισμοί.....	9

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1.1. Η Κοινωνική Πολιτική και τα όρια της.....	17
1.2. Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και εκπαίδευση.....	51
1.3. Πληθυσμός και μετανάστευση.....	75
1.4. Κοινωνικός αποκλεισμός στην ύπαιθρο χώρα.....	85
1.5. Κοινωνική ασφάλιση και υγεία.....	129
1.6. Οικογένεια, ισότητα και πολιτικές.....	141
1.7. Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός.....	153

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

2.1. Η Κοινωνική Πολιτική και τα όρια της.....	183
2.2. Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και εκπαίδευση.....	187
2.3. Πληθυσμός και μετανάστευση.....	191
2.4. Κοινωνικός αποκλεισμός στην ύπαιθρο χώρα.....	195
2.5. Κοινωνική ασφάλιση και υγεία.....	199
2.6. Οικογένεια, ισότητα και πολιτικές.....	203
2.7. Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός.....	207

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ.....	211
---------------------------	-----

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ.....	219
--------------------------	-----

Πρόλογος

Η διάρθρωση των περιεχομένων του τόμου αυτού αποτελείται από το πρώτο μέρος το οποίο περιλαμβάνει τα κείμενα των εισηγητών που κατατέθηκαν στην επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου και το δεύτερο μέρος που περιλαμβάνει τις περιλήψεις όλων των εισηγητών του συνεδρίου. Ο Τόμος αυτός ολοκληρώνεται με τα βιογραφικά των εισηγητών και το πρόγραμμα του συνεδρίου.

Ειδικότερα, ο Τόμος αυτός περιλαμβάνει τις εισηγήσεις καθώς και τις περιλήψεις των εισηγήσεων του διεθνούς συνεδρίου «Η κοινωνική πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον: προκλήσεις και προοπτικές» που πραγματοποιήθηκε (25/5/2006) στην Αθήνα, στο πλαίσιο του Προγράμματος αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής. Εντάσσεται, σύμφωνα με την πρόταση του τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής, στο Πακέτο Εργασίας (Π.Ε./ Διενέργεια Διεθνούς συνεδρίου και έκδοση των πρακτικών) υλοποιώντας τον στόχο του συγκεκριμένου Π.Ε. ο οποίος συνίσταται στην ενημέρωση των φοιτητών, των ερευνητών και των πανεπιστημιακών για τις προκλήσεις και τις προοπτικές της κοινωνικής πολιτικής σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Για τον σκοπό αυτόν συμμετείχαν στο διεθνές συνέδριο πανεπιστημιακοί και ερευνητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό, προκειμένου να καταθέσουν και να ανταλλάξουν τις επιστημονικές τους απόψεις και τα ερευνητικά τους αποτελέσματα, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην ανάπτυξη ενός σύγχρονου επιστημονικού προβληματισμού για τις προκλήσεις και τις προοπτικές της κοινωνικής πολιτικής, χρήσιμου και εποικοδομητικού μεταξύ των άλλων, στην πορεία εκσυγχρονισμού του προγράμματος σπουδών του τμήματος κοινωνικής πολιτικής. Ευχαριστούμε τους συναδέλφους πανεπιστημιακούς και ερευνητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό που συμμετείχαν στο συνέδριο, τους φοιτητές του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και του Πανεπιστημίου που συμμετείχαν στο συνέδριο ενεργά και συστηματικά. Ευχαριστούμε επίσης την υποψήφια διδάκτορα του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής Δ. Τάκη για την εποικοδομητική της συνεργασία με την οργανω-

Preface

The contents of the present volume are structured upon the following lines: the first part contains the full text of all speakers' papers submitted to the conference scientific committee, and; the second part contains abstracts of all the papers which were given at the conference. The volume ends with information about the speakers' bios and the conference programme.

More specifically, this volume collects papers and their abstracts presented at an international conference entitled "Social Policy in a Changing Environment: Challenges and Prospects", held in Athens on 25 May 2006. The event was organised within the framework of the Programme for Reforming Undergraduate Studies of the Social Policy Department. It was carried out, on the basis of the proposal of the Department of Social Policy, as part of the Work Package (W.P. / Organisation of an International Conference and publication of the conference proceedings), and its main purpose is to fulfil the goal of - in the way that the relevant W.P. prescribes - informing students, researchers and academics about the challenges and prospects of social policy within an environment that is in flux.

To this end, the international conference brought together scholars and researchers from inside and outside Greece who, by articulating and exchanging their scientific views and research findings, contributed to the emergence of a modern kind of scientific thinking concerning the challenges and prospects of social policy - a kind of thinking that, inter alia, appears to be useful and constructive for the task of modernising the programme of studies of the Department of Social Policy.

We wish to express our gratitude to the fellow academics and researchers from inside and outside Greece who participated in the conference. We thank all of the students within the Social Policy Department that were rigorously involved in the conference. We also thank D. Taki, PhD candidate in the Department of Social Policy, for her construc-

τική και την επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου καθώς και για την ουσιαστική συμβολή της στην διοργάνωση του συνεδρίου.

tive cooperation with the conference organising and scientific committees as well as for her valuable contribution to the conference organisation.

Καθηγητής Σάββας Γ. Ρομπόλης

*Επιστ. Υπεύθυνος Προγράμματος
Αναμόρφωσης Προπτυχιακών Σπουδών*

Professor Savvas G. Robolis

*Scientific Responsible of the Programme
for Reforming Undergraduate Studies*

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Κοινωνική Πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον: Προκλήσεις και Προοπτικές

Χαιρετισμός: Καθ. Σ. Ρομπόλη

Κύριε Γενικό Γραμματέα
Κύριε Πρύτανη, Αγαπητοί συνάδελφοι, Κυρίες και κύριοι
Αγαπητοί φοιτητές (ιες)

Το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου, την περασμένη εβδομάδα ολοκλήρωσε τον κύκλο διαλέξεων ακαδ. έτος 2005-2006 με θέμα «Η νεωτερικότητα σε εξέλιξη». Συμμετείχαν εκλεκτοί συνάδελφοι από το εξωτερικό, με τους οποίους εμείς και οι φοιτητές μας μοιραστήκαμε τον επιστημονικό μας προβληματισμό για το ζήτημα της νεωτερικότητας στον σύγχρονο κόσμο.

Το Τμήμα μας ολοκληρώνει για το ακαδ. έτος 2005-06 την επιστημονική του συζήτηση με την ελληνική και ευρωπαϊκή ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα, με την πραγματοποίηση του διεθνούς αυτού Συνεδρίου, με θέμα: «Η Κοινωνική Πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον: Προκλήσεις και Προοπτικές». Το σκεπτικό του συνεδρίου συνίσταται στο γεγονός ότι στην σύγχρονη περίοδο που διανύουμε της διεθνούς οικονομικής και τεχνολογικής αναδιάρθρωσης, παρατηρούνται νέα χαρακτηριστικά στοιχεία στις οικονομικές και κοινωνικές πτυχές του διεθνούς συστήματος, τα οποία κινούνται γύρω από τον άξονα της μετάβασης του, από την φάση της σύνδεσης της παραγωγής, του εμπορίου και του χρήματος με τις κρατικές παρεμβάσεις, στην φάση της διεθνούς νομισματικής και χρηματιστικής φιλευλευθεροποίησης με την αυτονόμησή του από τις λειτουργίες της πραγματικής οικονομίας. Σ' αυτή την διαδικασία μετάβασης, τα ζητήματα της εργασίας, του κράτους-πρόνοιας και της κοινωνικής πολιτικής γενικότερα, αποτελούν τα κεντρικότερα προβλήματα που αναπαράγει η αντίφαση ανάμεσα στην ολοκλήρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και στις συνθήκες αναδιάρθρωσης της πραγματικής οικονομίας.

Έτσι, ο έντονος διεθνής ανταγωνισμός, η γήρανση του πληθυσμού, η αποβιομηχάνιση, η διεύρυνση του τομέα των υπηρεσιών, η απασχόληση και η εκπαίδευση, η μετανάστευση, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η φτώχεια, η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, το υψηλό επίπεδο ανεργίας και οι μεταβαλλόμενοι ρόλοι των φύλων στις αγορές εργασίας ασκούν έντονες πιέσεις στα κράτη-πρόνοιας, όπως αυτά σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν από τον 19ο αιώνα στις χώρες της ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το κεντρικό ερώτημα που αναδεικνύεται για επεξεργασία και ανάλυση στην διάρκεια του συνεδρίου μας συνίσταται, κατά την γνώμη μας, στο πώς οι πιέσεις αυτές του μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος δεν θα αποτελέσουν τον πολιορκητικό κλοιό της κοινωνικής πολιτικής στρεφόμενες στους αναδιανεμητικούς της μηχανισμούς και στην συρρίκνωση των κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά αντίθετα θα αποτελέσουν επιστημονικά πεδία ανάλυσης, προβληματισμού και διαμόρφωσης των αναγκαίων πολιτικών για την μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακριβώς αυτή η επιστημονική αναζήτηση (γενικά και ειδικά) επαναπροσδιορισμού των θεωριών, των ιδεών και των προτάσεων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, φιλοδοξούμε να αποτελέσει την πρωτοτυπία και την ουσιαστική συμβολή του συνεδρίου μας στην ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα.

Και αυτό γιατί όταν ένα σύστημα επιλέγει ως ρυθμιστή της προσαρμογής του στις νέες διεθνείς και τεχνολογικές εξελίξεις οι οποίες συνιστούν το μεταβαλλόμενο περιβάλλον, την επιδείνωση της κοινωνικής πολιτικής και των ειδικότερων διαστάσεων της, τότε μοιραία το μέλλον του διαγράφεται δυσανάγνωστο, δύσκολο και απρόβλεπτο.

Με αυτές τις σκέψεις, ήθελα εκ μέρους του Τμήματός να σας ευχαριστήσω όλους σας (εισηγητές και συμ-

μετέχοντες) για την παρουσία σας στο συνέδριό μας. Ιδιαίτερα, ήθελα να ευχαριστήσω τους συναδέλφους μας από το εξωτερικό και το εσωτερικό, που ανταποκρίθηκαν με ευχαρίστηση στην πρόκληση μας για την ενεργή συμμετοχή τους στο συνέδριο.

Τέλος, ευχόμενος καλή επιτυχία στο συνέδριο, ήθε-

λα να καλέσω τον Πρύτανη του Παντείου Πανεπιστημίου και στην συνέχεια τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για να απευθύνουν ένα σύντομο χαιρετισμό στο Συνεδριό μας.

Ευχαριστώ πολύ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Κοινωνική Πολιτική σ' ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον: Προκλήσεις και προοπτικές

Χαιρετισμός: Καθ. Στ. Παπαστάμου
Πρύτανη Παντείου Πανεπιστημίου

Κύριε Γενικό Γραμματέα,

Αγαπητέ Πρόεδρε του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής

Αγαπητοί συνάδελφοι (ισες), Κυρίες και κύριοι,

Αγαπητοί φοιτητές (ιες)

Με χαρά απευθύνω ένα σύντομο χαιρετισμό στο διεθνές συνέδριο που διοργάνωσε το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου μας, γιατί σε μία δύσκολη περίοδο που αντιμετωπίζει το δημόσιο Πανεπιστήμιο, το Τμήμα σας, όπως και άλλα τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου, με διάφορους τρόπους (Ημερίδες, Συνέδρια κ.λ.π) προσπαθούν ν' ανταποκριθούν στις σύγχρονες προκλήσεις της επιστημονικής διερεύνησης πτυχών των κοινωνικών επιστημών.

Το Τμήμα σας, διοργανώνοντας αυτό το συνέδριο με την συμμετοχή πανεπιστημιακών και ερευνητών της ελληνικής και ευρωπαϊκής ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, ορθά κατά την άποψή μου, έθεσε ως επιστημονικό διακύβευμα, στο εάν οι προκλήσεις του μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος θα

αποτελέσουν πιέσεις στην κοινωνικής πολιτική και στους αναδιανεμητικούς της μηχανισμούς ή θα αποτελέσουν σύγχρονα πεδία αντιλήψεων και σχεδιασμού των δημόσιων πολιτικών για την διευρυμένη ανάπτυξη της κοινωνικής πολιτικής.

Διερευνώντας από διάφορες οπτικές γωνίες την προαναφερόμενη υπόθεση εργασίας, θεωρώ ότι με τον πλούτο των απόψεων και των προβληματισμών που θα διατυπωθούν κατά την διάρκεια του συνεδρίου, θα συμβάλλετε όχι μόνο στην διερεύνηση νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών πτυχών της κοινωνικής πολιτικής αλλά και στην διατύπωση προτάσεων που θα ενεργοποιούν την δυναμική της ανάπτυξης, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αυτές τις σκέψεις, ήθελα να συγχαρώ το Τμήμα σας, τόσο για την ολοκλήρωση του κύκλου διαλέξεων που πραγματοποίησε το ακαδ. έτος 2005-2006, όσο και για την διοργάνωση αυτού του διεθνούς συνεδρίου. Επίσης ήθελα να ευχαριστήσω όλους σας (εισηγητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό καθώς και συμμετέχοντες) για την συμμετοχή σας στο συνέδριο.

*Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες
του συνεδρίου σας.*

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Κοινωνική Πολιτική τον 21ο Αιώνα

Προκλήσεις και Προοπτικές

Χαιρετισμός: Κοντός Παναγιώτης

Αγαπητοί φίλοι και φίλες

Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά για τη δυνατότητα που μου προσφέρθηκε να απευθύνω χαιρετισμό στο συνέδριό σας. Η θεματολογία του είναι ιδιαίτερα επίκαιρη και είμαι σίγουρος ότι τα συμπεράσματα του συνεδρίου θα γίνουν αντικείμενο ενδελεχούς μελέτης.

Σήμερα ζούμε όλοι κάτω από την αδήριτη επήρεια των δυνάμεων που έχει απελευθερώσει η παγκοσμιοποίηση. Υπάρχουν τρεις πηγές έντασης που προκύπτουν από τις διεργασίες της παγκοσμιοποίησης και επηρεάζουν έμμεσα ή άμεσα το μέλλον της κοινωνικής πολιτικής.

- Πρώτον, οι διαφορές μεταξύ ομάδων που δύνανται να κινούνται ελεύθερα μεταξύ των συνόρων και άλλων που δεν μπορούν.
- Δεύτερον, η τυποποίηση της τεχνολογίας, γεγονός που έχει ως συνέπεια ότι ο ανταγωνισμός σε αγορές με παρόμοια αγαθά εντείνεται και καλούνται οι εγχώριοι θεσμοί και κανόνες να φέρουν το βάρος αυτού του ανταγωνισμού.
- Τέλος, τρίτον, η χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής δυσχεραίνεται την ίδια στιγμή που η ανάγκη για ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας εντείνεται.

Ωστόσο η κοινωνική προστασία αντιμετωπίζει επίσης μια σειρά λειτουργικών, εάν μου επιτραπεί η έκφραση, προκλήσεων. Αυτές είναι:

- **Η δημοσιονομική πρόκληση.**
- **Οι αλλαγές στην παραγωγική διαδικασία και οι επιπτώσεις στις εργασιακές σχέσεις, με τον πολλαπλασιασμό των νέων μορφών απασχόλησης (προσωρινή απασχόληση, μερική απασχόληση, απασχόληση με σύμβαση έργου ή ορισμένου).**
- **Η μακροχρόνια ανεργία και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας** που δημιουργούν μια σειρά από νέους

κινδύνους που σχετίζονται με την επέκταση της φτώχειας και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

- **Οι δημογραφικές εξελίξεις.** Η γήρανση του πληθυσμού έχει πολλαπλές επιπτώσεις στο σύστημα κοινωνικής προστασίας αφού αυξάνει τις δαπάνες για συντάξεις, αλλά και τη ζήτηση για υπηρεσίες υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας.
- **Οι αλλαγές στην οικογένεια,** κυρίως σε ότι αφορά τη δομή της, την αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών, την αλλαγή στους ρόλους των δύο φύλων.

Η Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων βασίζεται στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας με παράλληλη ενίσχυση των ρυθμών ανάπτυξης και αύξησης των ποσοστών απασχόλησης.

Πράγματι, αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε θετικά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνική πολιτική σήμερα θα πρέπει να κινηθούμε λαμβάνοντας υπόψη τρεις διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής: **την επάρκεια των πόρων, την αποδοτικότητα των πόρων και την αποτελεσματικότητα των δράσεων** της κοινωνικής πολιτικής:

Αναφορικά με το ζήτημα της επάρκειας των πόρων. Είναι σαφές ότι εδώ θίγουμε το σημαντικό ζήτημα της βιωσιμότητας της κοινωνικής πολιτικής. Η μελλοντική χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής για να είναι βιώσιμη πρέπει να βασίζεται σε ένα μοντέλο ανάπτυξης που θα προσφέρει θέσεις απασχόλησης υψηλής ποιότητας, θα υποστηρίζεται από ένα υψηλά καταρτισμένο εργατικό δυναμικό και θα διασφαλίζει τη συμμετοχή όλων στις ευκαιρίες που προσφέρει η κοινωνία. Η πραγματικότητα έχει δείξει ότι μια χώρα καθίσταται ανταγωνιστική όταν παράλληλα πετυχαίνει υψηλά επίπεδα κοινωνικής συνοχής, που με τη σειρά τους διασφαλίζουν τη δυναμική και ουσιαστική προσήλωση της κοινωνίας στην καλλιέργεια της ποιότητας, της καινοτομίας

και της παραγωγικότητας της εργασίας. Ιδιαίτερα σε μια εποχή όπου η ευελιξία αποτελεί το ζητούμενο, η ασφάλεια προσφέρει το εχέγγυο ότι μια τέτοια ευελιξία θα γίνει αποδεκτή από την κοινωνία ως σύνολο.

Αναφορικά τώρα με την **αποδοτικότητα των πόρων** που διατίθενται στην κοινωνική προστασία και την **αποτελεσματικότητά της**. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αυτά τα δύο στοιχεία σχετίζονται με τον **εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας**. Η δημιουργία σύγχρονων κοινωνικών φαινομένων όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, η αύξηση του ποσοστού των μονογονεϊκών οικογενειών, η ανάγκη για την αντιμετώπιση της μακροχρόνιας ανεργίας, της αύξησης της απασχόλησης, απαιτούν συχνά αλλαγές στο τρόπο χειρισμού αυτών των φαινομένων. Ένα σημαντικό στοιχείο των νέων φαινομένων είναι ότι έχουν την ανάγκη εξατομικευμένων παρεμβάσεων από τη μεριά των φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Μάλιστα, και αυτό είναι μια σημαντική διάσταση, η παλιά επιδοματική λογική αδυνατεί να απαντήσει στα νέα κοινωνικά φαινόμενα που έχει να αντιμετωπίσει η κοινωνική πολιτική. Πολλές φορές η παροχή μιας συμβουλής, η παροχή πληροφοριών πρόσβασης, η κατάρτιση κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων είναι πολύ πιο αποτελεσματική δράση από ένα επίδομα. Συνεπώς χρειάζεται από τη μια αποκέντρωση των φορέων παροχής ώστε να φθάνουν τους έχοντες ανάγκη, ευελιξία των φορέων παροχής κοινωνικής υπηρεσιών ώστε να έχουν τη δυνατότητα αντιμετώπισης εξατομικευμένων αναγκών και τέλος, ανάπτυξη ενός δικτύου υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού των μελλοντικών δράσεων υπάρχουν δύο παράμετροι που πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη. Η μία παράμετρος σχετίζεται με την οικονομία και η άλλη με τις αξίες που πρέπει να διέπουν το σχεδιασμό της κοινωνικής πολιτικής.

Για να ελπίζουμε ότι θα επιτύχουμε τους στόχους που έχουμε θέσει στον οικονομικό τομέα θα πρέπει να κάνουμε **πλήρη χρήση της δυναμικής συνεισφοράς των πολιτικών κοινωνικής προστασίας στις οικονομικές επιδόσεις**. Εδώ τα σημαντικά ζητήματα είναι τέσσερα:

1) Διασφάλιση ενός επαρκούς επιπέδου δαπανών στην ανάπτυξη (εκπαίδευση, κατάρτιση), διατήρηση (υγεία) και ενεργοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου (μέτρα για την απασχόληση, φροντίδα για τα παιδιά και του ηλικιωμένους επιτρέπο-

ντας στους γονείς και τους συγγενείς εξαρτημένων ανθρώπων να παραμείνουν στο εργατικό δυναμικό)

2) Εξάλειψη των αντικινήτρων για εργασία

3) Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών πολιτικών και υπηρεσιών

4) Διασφάλιση ότι η χρηματοδότηση στοχεύει σε δράσεις κοινωνικής πολιτικής που συνεισφέρουν στην απασχόληση και την ανάπτυξη.

Παράλληλα, οι όποιες δράσεις μας στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής θα πρέπει να διέπονται από ένα κοινό σύνολο αξιών όπως η **αλληλεγγύη, η συνοχή, η ισότητα των ευκαιριών, η καταπολέμηση των διακρίσεων, τα υψηλά επίπεδα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία, η βιώσιμη ανάπτυξη, η ενεργητική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαμόρφωση των πολιτικών για όλα αυτά**. Βασικός στόχος της κοινωνικής πολιτικής ήταν και παραμένει η διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλους.

Η Ευρώπη, αλλά και η χώρα μας, για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων έχει έναν και μόνο δρόμο, που περιλαμβάνει δράσεις σε τομείς όπως η μετάβαση σε μια οικονομία και κοινωνία που θα βασιζονται στη γνώση, η εστίαση σε πολιτικές που θα ενισχύουν την κοινωνία της πληροφορίας, την έρευνα και την ανάπτυξη, η επιμονή στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις έτσι ώστε να προωθηθεί η ανταγωνιστικότητα και η καινοτομία, ο εκσυγχρονισμός του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου με επένδυση στον άνθρωπο και παράλληλη καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και η εφαρμογή των κατάλληλων μακρο-οικονομικών πολιτικών.

Είμαι βαθιά πεπεισμένος ότι ο ρόλος της κοινωνικής προστασίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την επίτευξη αυτών των στόχων. Για την κυβέρνησή μας συνιστά βαθιά πεποίθηση ότι η κοινωνική προστασία και η κοινωνική ενσωμάτωση αποτελούν τόσο **συνέπειες όσο και προϋποθέσεις για την επιτυχία των στόχων της οικονομικής μεγέθυνσης και της πλήρους απασχόλησης**.

Σας ευχαριστώ και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

Μαρία Πετμεζίδου

Η Μαρία Πετμεζίδου είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκριτείου Παν/μίου Θράκης. Επίσης, είναι αντι-πρόεδρος του επιστημονικού φορέα για τη μελέτη της παγκόσμιας φτώχειας (CROP, Comparative Research on Poverty) υπό την αιγίδα της UNESCO και συνεργάτης του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για την Κοινωνική Ποιότητα (Άμστερνταμ). Έχει δημοσιεύσει πολλά βιβλία και άρθρα σε θέματα κοινωνικής δομής και κοινωνικής στρωμάτωσης, κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης και συγκριτικής μελέτης του κοινωνικού κράτους. Στις πρόσφατες δημοσιεύσεις της περιλαμβάνονται: (με τον Χ. Παπαθεοδώρου, επιμ.) Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός, Εξάντας, 2004· (με τον Π. Πολυζωΐδη) "The Social Quality Perspective in Greece", European Journal on Social Quality, 5/1&2, 2005· (με τον Η. Μόσιαλο, επιμ.) Social Policy Developments in Greece, Ashgate, Aldershot, 2006· (με τον Χ. Παπαθεοδώρου, επιμ.) Poverty and Social Deprivation in the Mediterranean: Trends, Policies and Welfare Prospects in the New Millennium, Zed Books, London, 2006.

Elias Mossialos

Elias Mossialos is Brian Abel-Smith Professor of Health Policy in the Department of Social Policy, London School of Economics and Political Science and Director of LSE Health. His research interests focus on health policy relating to health care systems. His particular focus is comparative health policy, addressing questions related to funding health care, private health care, the impact of EU policies and law on health care systems. He is currently researching approaches to stimulating research for medicines for neglected diseases based on the concept of a financial call option. His work has been translated into Japanese, Russian and Spanish.

In 1998, he co-founded the European Observatory on Health Systems and Policies (www.observatory.dk), a partnership of WHO, the World Bank, the European Investment Bank, the Governments of Belgium, Finland, Norway, Spain and Sweden, the

Open Society Institute, CRP-Santé in Luxembourg, the Region of Veneto in Italy, the LSE and the London School of Hygiene and Tropical Medicine. He is currently Co-Director of the Observatory.

He is a Fellow of the Faculty of Public Health (FFPH), and of the Royal College of Physicians (FRCP) and Honorary Consultant in Public Health with the South East London NHS Strategic Health Authority. He has been a Visiting Professor at the University of Copenhagen. He co-edits an Open University Press book series on Health Care Systems, and is co-editor in chief of Health Economics, Policy and Law, a journal published by Cambridge University Press.

He has served as an advisor to several agencies including World Health Organisation, the European Parliament, the European Commission, the World Bank, the Office of Fair Trading (UK), Ministries of Health and Social Affairs in Belgium, Brazil, Cyprus, Finland, Greece, Russia, Slovenia, South Africa, Spain and Sweden and health insurance funds in Austria, Croatia and Hungary. He has been a member of the management board of the European Medicines Evaluation Agency (2000-2003) and has contributed to the work of the International Forum on 'Common access to health care services' co-ordinated by the health ministers of New Zealand, Sweden and UK.

He was the 2002 recipient of the Baxter Award from the European Health Management Association for the best publication in health policy and management in Europe.

Δημήτρης Βενιέρης

Ο Δημήτρης Βενιέρης σπούδασε οικονομικά και έκανε μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στην κοινωνική πολιτική (LSE). Τα ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις του αφορούν θέματα ελληνικής και ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής. Σήμερα είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Jean Claude Barbier

Jean Claude Barbier is currently Senior Researcher (Directeur de Recherche) at CNRS, UMR CES (Matisse), Université Paris I – Panthéon-Sorbonne, Paris.

Διονύσης Ν. Γράβαρης

Ο Διονύσης Ν. Γράβαρης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Σπούδασε πολιτικές επιστήμες στην Ελλάδα και στον Καναδά. Τα τρέχοντα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εντοπίζονται στο χώρο της θεωρίας του κοινωνικού κράτους, της πολιτικής οικονομίας της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης.

Γιάννης Κουζής

Ο Γιάννης Κουζής είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου με γνωστικό αντικείμενο την «Κοινωνική Πολιτική με έμφαση τις εργασιακές σχέσεις». Το επιστημονικό του έργο αναφέρεται στο σύγχρονο περιεχόμενο των εργασιακών σχέσεων με έμφαση στο φαινόμενο της ευελιξίας της εργασίας στα σύγχρονα ζητήματα του ελληνικού και ευρωπαϊκού συνδικαλιστικού κινήματος, στις μορφές εργατικής συμμετοχής και στην πορεία της Κοινωνικής Ευρώπης. Επίσης είναι Επιστημονικός Σύμβουλος

Μαρία Καραμεσίνη

Η Μαρία Καραμεσίνη είναι διδάκτωρ οικονομικών επιστημών του Πανεπιστημίου των Παρισίων. Από το 1995 μέχρι το 1999 εργάστηκε ως ερευνήτρια στο ΚΕΠΕ. Έκτοτε διδάσκει ως Επίκουρη Καθηγήτρια Οικονομικά της Απασχόλησης και Οικονομικά της Κοινωνικής Πολιτικής στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου. Το σύνολο σχεδόν του ερευνητικού και δημοσιευμένου έργου

της εξετάζει θέματα αγοράς εργασίας, πολιτικών απασχόλησης, ισότητας των φύλων, παραγωγικής αναδιάρθρωσης και βιομηχανικής πολιτικής. Από το 1996 μέχρι σήμερα, είναι μέλος της επίσημης ομάδας εμπειρογνομώνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "Φύλο και Απασχόληση" και αξιολογεί κάθε χρόνο την ελληνική πολιτική απασχόλησης από την σκοπιά της ισότητας των φύλων. Επίσης, από το 2001, αξιολογεί από την ίδια σκοπιά τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση.

Βιβλία της που έχουν εκδοθεί τα τελευταία χρόνια είναι τα εξής: Βιομηχανική πολιτική, ευρωπαϊκή ενοποίηση και μισθωτή εργασία, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2002, Πολιτική απασχόλησης. Πεδίο σύζευξης της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής (συνεπιμέλεια με Γ. Κουζή), Gutenberg, Αθήνα 2005.

Η Ελένη Πρόκου σπούδασε επιστήμες της αγωγής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές σε θέματα οργάνωσης, σχεδιασμού και διοίκησης στην εκπαίδευση (University of Reading – UK) και διδακτορικές σπουδές σε θέματα συγκριτικής εκπαιδευτικής πολιτικής (Institute of Education – University of London). Έχει εκπαιδευτική εμπειρία στη λαϊκή επιμόρφωση, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σήμερα είναι λέκτορας στην εκπαιδευτική πολιτική στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου και συνεργάζεται με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Εκπαίδευση Ενηλίκων». Το συγγραφικό της έργο επικεντρώνεται στη συγκριτική μελέτη των πολιτικών που αναφέρονται στην εκπαίδευση ενηλίκων και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ελένη Πρόκου

Η Ελένη Πρόκου είναι λέκτορας στην Εκπαιδευτική Πολιτική στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου από το 2004. Επίσης από το 2002, είναι καθηγήτρια-σύμβουλος Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Σπούδασε Επιστήμες της Αγωγής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές σε θέματα Οργάνωσης, Σχεδιασμού και Διοίκησης στην Εκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο του Reading της Αγγλίας. Το διδακτορικό της δίπλωμα

σε θέματα Συγκριτικής Εκπαιδευτικής Πολιτικής το έλαβε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Το ερευνητικό και συγγραφικό της έργο επικεντρώνεται στην ανάλυση και ερμηνεία των πολιτικών που αναφέρονται στην εκπαίδευση ενηλίκων / δια βίου εκπαίδευση και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μεταξύ των πρόσφατων δημοσιεύσεών της είναι οι εξής: Βεργίδης Δ. & Πρόκου Ε., (2005), Σχεδιασμός, Διοίκηση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων: Στοιχεία Κοινωνικο-Οικονομικής Λειτουργίας και Θεσμικού Πλαισίου, τόμος Α', Πάτρα, εκδ. ΕΑΠ και Προκου Ε., (2006), "Nonuniversity Higher Education Reform in France, Germany, and Greece: A Comparison of Core and Semiperiphery Societies", *Comparative Education Review*, 50:2, May, pp. 196-216.

Nicole Mathieu

Statut actuel: Directeur de recherche émérite au CNRS

- Élève de l'École Normale de Jeunes Filles de Sèvres, 1957-1960
- Agrégation d'Histoire et Géographie, 1960
- Doctorat de 3e cycle Histoire Paris Sorbonne, 1966
- au CNRS section de géographie Attachée de recherche 1967-1974; Chargée de recherche 1974-1983; Directeur de recherche (DR2) 1983; Directeur de recherche de 1ère classe (1998); Directeur de recherche émérite depuis 2003
- Directrice du laboratoire Stratégies territoriales et dynamiques des espaces (URA 142 Strates) de l'unité de recherche associée de l'université de Paris I Sorbonne au CNRS (1984-1995)
- Professeur de Géographie en détachement à l'Université de Rouen, 1995-1998
- Responsable scientifique de l'équipe Urbanisation, métropolisation et ruralité devenue en 2000 Modes d'habiter Dynamiques sociales et territoriales de l'UMR LADYSS Paris1/Paris10/Paris8/CNRS, 1997-2002
- Responsable de l'Observatoire des rapports entre le rural et l'urbain à l'UMR LADYSS Paris1/Paris10/Paris8/CNRS, 1997-2002, Rédactrice en chef du 4 pages de l'observatoire
- Directrice du DEA Sciences sociales et sociétés rurales Paris 10/Paris 1/INAPG, 1997-2001
- Membre correspondant de l'Académie d'Agriculture de France 1999-
- Membre du Comité de rédaction (depuis 1983) et Rédacteur en chef adjoint de la revue interdisciplinaire *Nature Sciences Sociétés* (Ed. Gauthier-Villars puis Elsevier puis EDP sciences), depuis 1999
- Nombreuses directions de programmes en particulier interdisciplinaires pour le PIR Environnement, le PIR Villes en particulier (*La nature et la cité* puis «Vivre la ville au naturel»); Responsable d'un contrat en partenariat avec l'Inserm sur Ruralité et asthme; Responsable de l'équipe française dans des programmes européens: Programme COST, 1999-2002; Programme Rurban (Building new relationships in rural areas under urban pressure QLK5-CT-2002); Programme Gruntvig 1 (CONVENTION n° 2003 - 109810- CP1- 2003 - 1 - FR - GRUNDTVIG - G1) L'intervention auprès des 16-25 ans en milieu rural
- Activités d'expertise: Participation aux travaux du 5ème Plan (Commission Régionalisation); du 6ème Plan (Membre du Groupe long terme Espace Rural et préparation de la Commission Espace rural, Membre de la Commission Espace Rural, Membre de groupes techniques: Intergroupe Commission Habitation - Espace Rural; Intergroupe Commission des villes - Espace rural; Rapporteur de l'Intergroupe CNAT - Espace rural; du 7ème Plan (Membre d'un groupe de travail du Plan Construction; participation au rapport de ce groupe); du 9ème Plan (consultation par des groupes de travail ou commissions sur les questions de développement local et de prospective portant sur les espaces en voie de désertification); du 10ème Plan (membre de l'atelier "Décentralisation, déconcentration et vie quotidienne" de la Commission n° 6 "Vie quotidienne et cadre de vie" du CGP)
- Consultée par la Commission Interministérielle d'évaluation du RMI du Plan sur le RMI en milieu rural, 1991-1992.
- Membre d'un groupe d'experts constitué par la

Délégation à l'Emploi sur le développement local, 1991.

- Membre du Conseil scientifique de l'ASTS (Association science technologie société Association nationale de jeunesse et d'éducation populaire) 2005-

Δημήτρης Γούσιος

Αναπληρωτής καθηγητής «Χωροταξίας και ανάπτυξης αγροτικού χώρου» του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Διευθυντής του Εργαστηρίου Αγροτικού Χώρου και του Ελληνογαλλικού MASTER : DYNSTAR (Dynamiques Territoriales et Aménagement Rural).

Απόστολος Γ. Παπαδόπουλος

Ο Απόστολος Γ. Παπαδόπουλος είναι Επίκουρος Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Γεωγραφική και Κοινωνική Ανάλυση του Αγροτικού Χώρου» στο Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. Έχει βασικές σπουδές (Πάντειο Πανεπιστήμιο) και μεταπτυχιακά (London School of Economics and Political Science) στην κοινωνιολογία και διδακτορικό δίπλωμα (University of Sussex) στη γεωγραφία. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα και το δημοσιευμένο του έργο εστιάζονται στον κοινωνικό μετασχηματισμό του αγροτικού χώρου, στη γεωγραφία της υπαίθρου, στην κοινωνιολογία της γεωργίας και των τροφίμων, στις επιπτώσεις της αγροτικής πολιτικής και των πολιτικών αγροτικής ανάπτυξης στην ύπαιθρο και στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των μεταναστών στις αγροτικές περιοχές. Έχει συγγράψει ένα βιβλίο και έχει επιμεληθεί δύο συλλογικούς τόμους. Έχει δημοσιεύσει μεγάλο αριθμό εργασιών του σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά με κριτές, σε συλλογικούς τόμους που εκδόθηκαν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και σε πρακτικά συνεδρίων.

Robert Anderson

Robert Anderson is coordinator of the Living Conditions research programme at the European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. This is an EU agency charged to provide information for policy-making, specifically at EU level. He worked previously at the European Office of WHO and on health and social research in the UK and Germany. His current research activities include: monitoring quality of life and living conditions in the EU; projects on ageing and changes in employment over the life course; measures to promote the social inclusion of people with chronic illness; and creation of employment in care services.

Σάββας Ρομπόλης

Ο Σάββας Ρομπόλης είναι Καθηγητής Οικονομικών Κοινωνικής Πολιτικής, Πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου και Επιστημονικός Διευθυντής του Ινστιτούτου Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.-ΑΔΕΔΥ. Έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με ζητήματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Έχει εκτεταμένο ερευνητικό έργο και έχει διατελέσει μέλος πολλών ομάδων εργασίας για την εκπόνηση μελετών, σχετικών με τα ζητήματα αυτά. Συγγραφέας βιβλίων και άρθρων, σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και εισηγητής σε μεγάλο αριθμό επιστημονικών Ημερίδων και Συνεδρίων, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Chiara Saraceno

Chiara Saraceno, Ph.d in philosophy, she is full professor of sociology of family at the University of Turin, Italy, Faculty of Political Sciences, from 1999 until December 2005 she chaired the Interdisciplinary Center for Women's Studies at the University, as well as the Ph. D. program in Comparative Social Research.

She was the chair of the Italian Poverty Commission at the Prime Minister Office from 1999 until

December 2001. In 2000-2001, she was one of two Italian Representatives in the EU Social Protection Committee.

She has written extensively on family changes and family policies, on poverty and social policies, on gender and women's issues. Her current research interests include: a) social policies and poverty; b) comparative family patterns and policies; c) patterns of local welfare regimes; d) gender inequalities, gender mainstreaming and conciliating issues. She has participated to a number of EU research projects and networks. She is now participating to a Network of Excellence on Economic Change, Quality of Life and Social Cohesion – EQUALSOC - coordinated by Robert Erikson. Within it, she is responsible for the Research group on Family and Social Networks and is coordinating a project on "Intergenerational relations: between public and private patterns of solidarity and exchange".

From February 2006 she is research professor at the Wissenschaftszentrum für Sozialforschung di Berlino.

Selected Recent Publications:

volumes

- (with Olagnero Manuela and Torrioni Paola 2005), First European Quality of Life Survey. Families, work and social networks, European Foundation for Improving Working and Living Conditions, Luxembourg, Office for Official Publication of the European Commission, 2005
- Mutamenti della famiglia e politiche sociali in Italia (Family changes and social policies in Italy), il Mulino, Bologna, 2003
- (ed.) Diversi da chi? Gay, lesbiche e transessuali in una città metropolitana ((different from whom? Gay, Lesbians and transexuals in a metropolitan city) Guerini, Milano, 2003
- (ed.) Social Assistance Dynamics in Europe. National and local welfare regimes, Policy Press, Bristol, 2002
- (with M. Naldini) Sociologia della Famiglia (Sociology of family), Bologna, il Mulino, 2001 (translated in Portuguese 2003)

Articles

- "Social and family policy", in D. Kertzer e M. Barbagli (eds), Family Life in the Twentieth

Century, Yale University Press, New Haven, 2003, pp. 238-272

- "La conciliazione di responsabilità familiari e attività lavorative in Italia: paradossi ed equilibri imperfetti", in Polis, XVII, 2, 2003, pp. 199-228
- "De-familization or re-familization? Trends in income tested family benefits", in Trudie Knijn & Aafke Komter (eds), Solidarity Between the Sexes and the Generations: Transformations in Europe. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004
- "The reproductive paradox of "weak" and "strong" families in contemporary Europe", in H. Kaeble, G. Schmidt (eds.), Das europäische Sozialmodell, WZB-Jahrbuch 2004, Edition sigma, Berlin 2004
- "Family work systems in Europe", in Jens Alber and Wolfgang Merkel (eds), Europas Osterweiterung: Das Ende der Vertiefung?, WZB Jahrbuch 2005, Berlin, Edition Sigma, pp. 57-84

Φωτεινή Σιάνου

Η Φωτεινή Σιάνου γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1951. Έζησε με τους γονείς της στην Αυστραλία μέχρι το 1964. Εργάστηκε στην Τράπεζα CHASE MANHATTAN για 19 χρόνια (1971-1989) και εργάζεται στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος από το 1989.

Είναι Πρόεδρος του Κέντρου Έρευνας και Δράσης για την Ειρήνη (ΚΕΔΕ). Έχει εργαστεί για το Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Συνδικαλιστικό Κίνημα από το 1981, στις Εκτελεστικές Επιτροπές της Ομοσπονδίας Τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων Ελλάδος (ΟΤΟΕ), της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ), της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ). Υπήρξε ιδρυτικό μέλος των Επιτροπών Γυναικών στο συνδικαλιστικό κίνημα και Πρόεδρος της Επιτροπής Γυναικών της ΣΕΣ για 10 χρόνια. Εργάστηκε ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) με ευθύνη για τα διεθνή και ευρωπαϊκά θέματα από το 1994-2004.

Η Φωτεινή ήταν μία από τις 13 υποψηφιότητες για την εκλογή της Ελληνίδας που θα εκπρόσωπούσε την Ελλάδα για το Βραβείο «Γυναίκα της Ευρώπης» για το έτος 2002.

Είναι παντρεμένη με τον Γιώργο Σιάνο και έχουν δύο παιδιά, τον Απόστολο 26 και την Νικιάννα 25.r

Χρίστος Παπαθεοδώρου

Εύη Χατζηβαρνάβα

Η Εύη Χατζηβαρνάβα –Καζάση, κοινωνιολόγος, είναι Διευθύντρια Έρευνας και Αξιολόγησης στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης που συστάθηκε το Καλοκαίρι του 2005 και αποτελεί μετεξέλιξη του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας. Δούλεψε για πολλά χρόνια στον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας, όπου υπήρξε Διευθύντρια Ερευνών και Προγραμματισμού. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν κυρίως θέματα οικογένειας και οικογενειακής πολιτικής, κοινωνικού αποκλεισμού και αξιολόγησης προγραμμάτων και πολιτικών. Είναι μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων για Παιδιά και Οικογένειες του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και του Ευρωπαϊκού δικτύου εμπειρογνομώνων «Πολιτικές και Έρευνα για τις Άδειες» για γονείς και άλλους φροντιστές.

Ο Χρίστος Παπαθεοδώρου είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνική Πολιτική στη Βρετανία, στο Πανεπιστήμιο του Bath (MSc) και στο London School of Economics (δίδακτορικό και μεταδιδακτορική έρευνα). Είναι Γενικός Γραμματέας της Επιστημονικής Εταιρείας Κοινωνικής Πολιτικής. Διετέλεσε ερευνητής στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν θέματα πολιτικής οικονομίας της κοινωνικής πολιτικής, και ιδιαίτερα θέματα οικονομικής και κοινωνικής ανισότητας, φτώχειας και αποστέρησης. Έχει συνεπιμεληθεί τρία βιβλία (ελληνικά-αγγλικά), ενώ εργασίες του έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά, βιβλία και επιστημονικές σειρές.

Mark Drakeford

Mark Drakeford is professor of social policy and applied social studies at the University of Cardiff in Wales. For the past five years he has been health and social policy adviser to the First Minister and Cabinet of the Welsh Assembly Government. Immediate past editor of the British Journal of Social Work, and present European editor of Comparative Social Welfare, his publications include Scandal and Social Policy (Policy Press, 2005), Poverty and Privatisation (Longman 2000), 'Ownership, regulation and the public interest', Critical Social Policy (2006) 'Asset based welfare' British Journal of Social Work (2006).

Κώστας Δημουλάς

Ο Κώστας Δημουλάς είναι Διδάκτωρ Πολιτικής Επιστήμης (Παν. Αθηνών) και Επιστημονικός Σύμβουλος-Ερευνητής στο Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ. Έχει πάρει μέρος σε εθνικές και διεθνικές έρευνες για τη Δια Βίου Μάθηση και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η έρευνα του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης: «The role of local partnerships in promoting social cohesion» (1996) καθώς και η έρευνα του Cedefop: Scenarios and strategies for VET in Europe-2010 (2002). Επίσης έχει δημοσιεύσει αρκετά άρθρα για την επαγγελματική κατάρτιση και για τη δια βίου μάθηση.

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND
POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF SOCIAL POLICY**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

PROGRAM

Αθήνα, 25-26 Μαΐου 2006

Athens, May 25-26, 2006

Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αμφιθέατρο Σάκη
Καράγιωργα - Ισόγειο

Venue: Panteion University, Auditorium Sakis
Karagiorgas - Ground floor

8:30-9:00 Προσέλευση και Εγγραφή Συνεδρών

9:00-9:30 Χαιρετισμοί

Καθ. Σάββας Ρομπόλης, Πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής

Καθ. Στάμος Παπαστάμος, Πρύτανης Παντείου Πανεπιστημίου

Εκπρόσωπος του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

9:30-11:00 Συνεδρία Α: Η κοινωνική πολιτική και τα όριά της

Πρόεδρος: Όλγα Στασινοπούλου (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Μαρία Πετμεζίδου (Δημοκράτειο Πανεπιστήμιο Θράκης)

Η προβληματική της κοινωνικής μεταρρύθμισης: αξιακές επιλογές, διλήμματα και προοπτικές

Ηλίας Μόσιαλος (London School of Economics & Political Science, Ηνωμένο Βασίλειο)

Η έρευνα στην κοινωνική πολιτική: όρια και δυνατότητες

Δημήτρης Βενιέρης (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Τα όρια της κοινωνικής πολιτικής: θαλασσογραφία

Συζήτηση

11:00-11:30 Διάλειμμα καφέ

11:30-13:30 Συνεδρία Β: Αγορά εργασίας, απασχόληση και εκπαίδευση

Πρόεδρος: Γεωργία Πετράκη (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Jean-Claude Barbier (University of Paris-I, Panthéon Sorbonne, Γαλλία)

Τι γνωρίζουμε για την ενεργοποίηση της κοινωνικής προστασίας στην Ευρώπη;

Διονύσης Γράβαρης (Πανεπιστήμιο Κρήτης)

Ανεργία και κρατική πολιτική

Πάννης Κουζής (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Σύγχρονες πολιτικές εργασιακών σχέσεων: εργαλεία αναδιανομής υπέρ της εργασίας ή σε βάρος της;

Μαρία Καραμεσίνη και Ελένη Πρόκου (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Τριτοβάθμια εκπαίδευση και απασχόληση: επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων και εκπαιδευτική πολιτική

Συζήτηση

13:30-14:30 Διάλειμμα (ελαφρύ γεύμα)

14:30-16:00 Συνεδρία Γ: Πληθυσμός και μετανάστευση

Πρόεδρος: Χρήστος Μπάγκαβος (Πάντειο Παν/μιο)

Κωνσταντίνος Φωτάκης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βέλγιο)

Δημογραφικές εξελίξεις, μετανάστευση και Ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική

Laoura Oso Casas (University of La Coruña, Ισπανία)

Μετανάστευση, πληθυσμός, και κοινωνική πολιτική στην Ισπανία

Αλέξανδρος Ζαβός (Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής)

Μεταγάστες και πολιτικές ένταξης στην ελληνική κοινωνία

Registration

Opening addresses

Prof. Savas Robolis, Head of the Department of Social Policy

Prof. Stamos Papastamou, Rector, Panteion University

Representative of the Ministry of Employment and Social Protection

Session A: Social policy and its limits

Chair: Olga Stassinopoulou (Panteion University)

Maria Petmesidou (Democritus University of Thrace)

The question of social reform: value choices, dilemmas and prospects

Elias Mossialos (London School of Economics & Political Science, United Kingdom)

Social policy research: limits and possibilities

Dimitris Venieris (University of Peloponnese)

The limits of social policy: a seascape

Discussion

Coffee Break

Session B: Labour market, employment and education

Chair: Georgia Petraki (Panteion University)

Jean-Claude Barbier (University of Paris-I, Panthéon Sorbonne, France)

What do we know about the activation of social protection in Europe?

Dionisis Gravaris (University of Crete)

Unemployment and state policy

Yannis Kouzis (Panteion University)

Contemporary policies of labour relations: redistribution instruments for or against work?

Maria Karamessini and Eleni Prokou (Panteion University)

Higher education and work: graduates' employment and educational policy

Discussion

Buffet Lunch

Session C: Population and migration

Chair: Christos Bagavos (Panteion University)

Constantinos Fotakis (European Commission, Belgium)

Demographic trends, migration and European social policy

Laoura Oso Casas (University of La Coruña, Spain)

Immigration, population and social policy in Spain

Alexandros Zavos (Institute of Immigration Policy)

Immigrants and integration policies in Greek society

Συζήτηση

16:00-16:30 Διάλειμμα καφέ

16:30-18:00 Συνεδρία Δ: Κοινωνικός αποκλεισμός στην ύπαιθρο χώρα

Πρόεδρος: Θεοδοσία Ανθοπούλου (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Nicole Mathieu (University of Nanterre, Paris-X, Γαλλία)

Φτωχοί στον αγροτικό χώρο: οι ξεχασμένοι της κοινωνικής πολιτικής

Απόστολος Παπαδόπουλος (Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο)

Οι κοινωνικές επιπτώσεις της αγροτικής πολιτικής και η επιδείνωση των κοινωνικών ανισοτήτων στην ελληνική ύπαιθρο

Δημήτρης Γούσιος (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

Συστήματα οργάνωσης και ευέλικτης προσαρμογής της αγροτικής οικογένειας στον ελληνικό ύπαιθρο χώρο: η δυναμική της συνεργασίας και του μη αποκλεισμού

Συζήτηση

9:00-10:30 Συνεδρία Ε: Κοινωνική ασφάλιση και υγεία

Πρόεδρος: Κανάκης Λελεδάκης (Πάντειο Παν/μιο)

Robert Anderson (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Ιρλανδία)

Προκλήσεις για το μέλλον της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας σε ένα γηράσκοντα πληθυσμό

Ηλίας Μόσιαλος (London School of Economics & Political Science, Ηνωμένο Βασίλειο)

Πόσο μακριά είναι η Αθήνα από τη Στοκχόλμη; Σκέψεις για τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της υγείας στην Ευρώπη

Σάββας Ρομπόλης (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Οι εξελίξεις στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση

Συζήτηση

10:30-11:00 Διάλειμμα καφέ

11:00-12:30 Συνεδρία ΣΤ: Οικογένεια, ισότητα και πολιτικές

Πρόεδρος: Μαρία Στρατηγάκη (Πάντειο Παν/μιο)

Chiara Saraceno (University of Turin, Ιταλία)

Οικογένεια, ισότητα, πολιτική

Φωτεινή Σιάνου (Πρώην Πρόεδρος της Επιτροπής Γυναικών της Συνομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων)

Πολιτικές των συνδικάτων για το συνδυασμό εργασίας και οικογένειας

Εύη Χατζηβαρνάβα (Ινστιτούτο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης)

Οικογενειακές πολιτικές και ανισότητα φύλων στην Ελλάδα

Συζήτηση

12:30-13:30 Διάλειμμα (ελαφρύ γεύμα)

13:30-15:00 Συνεδρία Ζ: Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

Πρόεδρος: Δέσποινα Παπαδοπούλου (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Mark Drakeford (University of Cardiff, Ηνωμένο Βασίλειο)

Discussion

Coffee Break

Session D: Social exclusion in rural areas

Chair: Theodosia Anthopoulos (Panteion University)

Nicole Mathieu (University of Nanterre, Paris-X, France)

The poor in rural areas: the forgotten of social policy

Apostolos Papadopoulos (Charokopeio University)

The social implications of agricultural policy and the aggravation of social inequalities in rural Greece

Dimitris Goussios (University of Thessaly)

Forms of organisation and flexible adaptation of agricultural families in rural Greece: the dynamics of co-operation and non exclusion

Discussion

Session E: Social security and health

Chair: Kanakis Leledakis (Panteion University)

Robert Anderson (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Ireland)

Challenges for the future of health and social care in an ageing population

Elias Mossialos (London School of Economics & Political Science, United Kingdom)

How far away is Athens from Stockholm? Reflections on health sector reforms in Europe

Savas Robolis (Panteion University)

Developments of social security systems in Greece and in the European Union

Discussion

Coffee Break

Session F: Family, equality and policies

Chair: Maria Stratigaki (Panteion University)

Chiara Saraceno (University of Turin, Italy)

Family, equality, policy

Fotini Sianou (Ex President of the Women's Commission of the Greek Confederation of Trade-Unions)

Policies of the trade-unions towards the reconciliation of work and family

Evi Chatzivarnava (Institute of Health and Social Solidarity)

Family policies and gender inequalities in Greece

Discussion

Buffet Lunch

Session G: Poverty and social exclusion

Chair: Despina Papadopoulou (Panteion University)

Mark Drakeford (University of Cardiff, United Kingdom)

Poverty, policy and satisfaction: why ideology matters

Φτώχεια, πολιτικές και ικανοποίηση: ο ρόλος της ιδεολογίας
Χρίστος Παπαθεοδώρου (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο
Θράκης)

*Φτώχεια και κοινωνική προστασία στην Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (15) την αυγή του 21ου αιώνα:
συγκρίσεις και τάσεις*

Κώστας Δημουλάς (Ινστιτούτο Εργασίας, ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ)

Κοινωνικός αποκλεισμός και δια βίου μάθηση

Συζήτηση

15:00-15:30 **Διάλειμμα καφέ**

15:30-17:30 **Στρογγυλό τραπέζι: Η διεπιστημονικότητα στην κοινωνική
πολιτική**

Πρόεδρος: Αντώνης Μωυσίδης (Πάντειο Πανεπιστήμιο)

Μαρία Πετμεζίδου (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης)

Mark Drakeford (University of Cardiff, Ηνωμένο Βασίλειο)

Chiara Saraceno (University of Turin, Ιταλία)

Christos Papatheodorou (Democritus University of Thrace)

*Poverty and social protection in Greece and in the European
Union (15) at the dawn of the 21st century: comparisons and
trends*

Kostas Dimoulas (Institute of Labour, General Confederation of
Workers of Greece)

Social exclusion and lifelong learning

Discussion

Coffee Break

Round Table: Interdisciplinarity in social policy

Chair: Antonios Moissidis (Panteion University)

Maria Petmesidou (Democritus University of Thrace)

Mark Drakeford (University of Cardiff, United Kingdom)

Chiara Saraceno (University of Turin, Italy)

ISBN: 978-960-89779-1-4

Copyright: Πάντειο Πανεπιστήμιο
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
Λεωφόρος Συγγρού 136, Αθήνα 176 71
Τηλ.: 210-9201381, 210-9201382

Παραγωγή - Εκτύπωση:
ΚΑΜΠΥΛΗ ADV.
Αντιγόνης 60 & Λένορμαν
Τηλ.: 210 5156820, Fax: 210 5156811
e-mail: info@kambili.gr

ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
 ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
 ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ανάπτυξη παντού. Ανάπτυξη για όλους.

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
 Εκπαίδευσης και Αρχικής
 Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
 ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

